

Om het behoud van de Ooievaar

C.A. ter Linden

Misschien leest u dit verhaal helemaal niet, want u bent er niet, de vogel is gevlogen, naar de Costa Brava of de Costa del Sol - joost mag weten waar het is, maar je hoort het vandaag wel te weten -. Of u bent in het land gebleven, dat kan ook, dat kan er nog net mee door. En als men u vroeg: waar gaan jullie heen, dan antwoordde u bijna verontschuldigend: wij blijven dit jaar gewoon hier. Die uitdrukking is veelzeggend. "Wij blijven gewoon hier". Anderen doen vreemd, u niet. Ach, zegt men dan, je weet niet half hoe mooi de Veluwe is. En als je nu maar een paar mooie dagen hebt...ach, en het is hier eigenlijk helemaal niet zo vol als je denkt. Als je maar even in de bossen bent, kom je geen kip meer tegen.

Hoe zou dat komen, dat we, eenmaal in de bossen van Putten, Paasloo of Petten geen kip meer tegenkomen? Komt dat omdat onze bossen zo groot zijn? Of omdat de meesten van ons de auto eenvoudig niet uitkomen, of hooguit er naast gaan zitten, op aluminium klapstoeltjes, kijkend naar het voorbijrazend verkeer, en met de rug naar de bossen en de hei? Want we hebben drempelvrees voor de vrije natuur, we zijn haar ontwend. Bovendien: we hebben niet veel tijd, we moeten nog veel zien, we zijn er nu, en volgend jaar kan alles weer anders zijn.

Ik herinner me, het was in militaire dienst, dat we ergens op de Veluwe een oefening hadden en hoe we toen even onze mars onderbraken voor een kop koffie, dat net door een jeep was aangevoerd. We zaten langs een bospad. Het was stil, je hoorde alleen het waaien van de bomen en een enkele vogel. Wat stil is het hier hè, zei de sergeant, en toen we dat broederlijk beaamden, blij om zo'n stuk gemeenschappelijke verstandhouding, zei hij: zo'n jeep moest een radio hebben... Zo is dat, en men valle de sergeant er niet hard om, want hij was in Korea geweest, waar geen vogels, maar kogels floten, waar granaatvuur zijn oren had verknoeid, waar hij de stilte had leren wantrouwen... en nu vroeg hij om een radio...

En ik denk dan aan de man die ik ken, en die boven de Rotterdamse Coolsingel woont, boven het razend verkeer, en die de eerste nachten in zijn huisje aan zee niet kan slapen vanwege de stilte. Het verkeer thuis hoort hij niet, maar de stilte buiten is oorverdovend, als een klok, die je pas hoórt als hij zwijgt.

Een jongetje uit Amsterdam is op vakantie. Het is avond, na een warme dag. Ze rijden terug naar hun dorp en de autolichten boren zich door de laaghangende nevels heen en de jongen zegt: kijk vader, wat een benzinedampen...

Een ander verhaal, al even historisch, vertelt van een jongetje dat op vakantie plotseling een Koekoek hoort, niet anders denkende of er slaat ergens een klok. En toen later de Koekoek zich weer liet horen, zei hij, zijn horloge raadplegend: hij is lelijk van slag... Overdrijf ik nu, met het kiezen van deze voorbeelden? Het zal wel. Maar ik zou me verbazen als we hier niet iets herkenden. Wij

zijn Moeder aarde een beetje kwijtgeraakt.

Een auto, een radio, een koekoeksklok, die kunnen we zelf maken. We kunnen ze uit elkaar halen en in elkaar zetten, ze zijn door mensen bedacht en gemaakt. Maar de natuur is meer dan wij, ze is niet dóór ons gemaakt, maar vóór ons gemaakt. Ze is ons gegeven, ze draagt de afdruk van een andere hand dan die der mensen, en wie van haar vervreemdt, raakt misschien ook vervreemd van de hand waaruit de mens zelf is voortgekomen. Dat geldt overigens niet alleen voor de stedeling, maar ook voor de mens van het platteland. Zo is er bijvoorbeeld een aanwijsbaar verband tussen de uitvinding van de kunstmest in de vorige eeuw en de ontkerkelijking op het platteland. Immers, de kunstmest scheen nu alle bidden om een goede oogst overbodig te maken. En nu kan men natuurlijk wel zeggen dat dat dan een bedroevend geloof was - alsof die hemelse hand persoonlijk regen zond of de zon liet schijnen, en dat het dan ook maar beter was dat dit soort geloof verdween. En dat zal ook vast wel waar zijn - maar in elk geval is ook waar, dat met die toenemende kennis van de natuur en het ingrijpen daarin de hele belevingswereld van de mens is veranderd, en onder meer in die zin, dat hij het besef van het geheim van de dingen heeft verloren; dat hij zich niet meer verwonderen kan. Misschien, ik denk het, moeten we door die periode heen. Als door een soort puberteit: een loskomen van Moeder aarde, om daarna een nieuwe relatie tot haar te vinden. Op het ogenblik treiteren we Moeder aarde, en kijken hoelang ze het volhoudt. En we keken schamper neer op de mensen die hun adem inhielden toen de eerste stap op de maan werd gezet. Kan dat allemaal wel van de lieve Heer, zeiden die mensen. Veel dominees hebben dáár toen weer tegenin gepreekt, ik ook, maar achteraf denk ik: die vromen hadden gelijk. Die voelden nog iets van het geheim van de dingen, van grenzen die we niet over moeten. - Maar vreemd, toen het om de maan ging waren er in de kerken, die hun stem verheven; maar als het om het leven op aarde gaat (ik denk nu aan de bio-industrie), is er veel minder protest. De vromen hebben, hoewel maar al te vaak vechtend om het behoud van allang verloren posities - laten we zeggen, vechtend tegen de voorbehoedmiddelen, maar niet tegen de

atoombom - toch hoe dan ook altijd geweten van het geheim van de dingen (en daarom gaan ze ook nooit naar de maan). De maan mag dan door mensenvoeten betreden zijn, en godin-af, zij blijft een mysterieuze lampion, door een onzichtbare hand opgehouden om geliefden bij te lichten. En maakt de toenemende kennis van het menselijk leven de mens zelf minder mysterieus? 'Hij is': zegt Leo Vroman, dichter en bioloog(!): 'een ingenieus samenspel van slangetjes en draadjes, bedoeld voor louter tederheid...' De mens is "bedoeld", ergens voor bedoeld. En ook als men precies zou weten hoe hij in mekaar zit, en men kan als bij een auto zijn onderdelen verwisselen, weet men dan daarmee wie de mens is? Hoe hij bedoeld is...door de beeldhouwer die hem boetseerde en hem de bezielende adem in zijn neusgaten blies?

Zo zegt het Genesis, dat boek van het begin. Maar dat is natuurlijk een beetje primitief gedacht, nietwaar? Die kerels hadden niet gestudeerd, de Leidse Universiteit, waar ik vlakbij woon, bestond toen nog niet, en dat merk je wel. Wij weten nu beter. Aan een kind, dat aan zijn moeder verwonderd vraagt, waar het broertje of zusje vandaan komt dat hem beloofd is, zeggen wij in alle eerlijkheid: uit moeders buik. Maar dat is maar de halve waarheid, en derhalve een leugen. Want wáar komen de moeders dan vandaan? Van hun moeder. En die moeders? - Nee, kindertjes komen niet van de moeder,

• Ds. C.A. ter Linden, Oranjelaan 18, 2341 CD Oegstgeest.

Deze tekst sprak Ds. C.A. ter Linden op 28 augustus 1979 voor de radio uit in de rubriek 'Tekst en uitleg'.

Vogelwacht Utrecht krijgt Amev-milieuprijs

De Amev-milieuprijs 1978/1979 van de gemeente Utrecht is op 12 november j.l. ten stadhuis uitgereikt aan een achttal groepen en personen. Ondermeer voor de afdeling Utrecht van de Vogelwacht Utrecht was dat een belangrijke gebeurtenis. De afdeling ontving namelijk uit handen van burgemeester Vonhoff een bedrag van f 3.000,— en het was voorzitter A.J.P. Bos die voor zijn Vogelwacht de prijs in ontvangst mocht nemen. Burgemeester en Wethouders hebben deze prijs toegekend als bewijs van waardering voor het totale activiteitenpakket waaruit een grote belangstelling en zorg voor mens, dier en plant spreekt.

Edo Bergsma-ANWB-prijs 1979 voor Jan P. Strijbos

Onze hartelijke felicitaties voor deze welverdiende toekenning voor Jan P. Strijbos en zijn vrouw!

ANWB-onderscheidingen werden uitgereikt aan dr. R.P. Hermans, dr. H. Schelhaas, Cees Nooteboom en Ridha Behi.

zij komen van de Ooievaar. Nee, niet uit de kool. Dat is een ketterij, dat is te laag bij de grond, laat de synode het niet horen. Kindertjes komen van boven, als een geschenk uit de hemel.

Waarom zou het tot onze schade zijn, als wij ons geloof in de Ooievaar verloren? Omdat de mens zou kunnen gaan denken, dat zijn kind zijn eigendom is. Dat hij het zelf gemaakt heeft, dat hij het vrijelijk kan kopiëren naar eigen beeld en gelijkenis. Hij zou, stel je voor, zijn vrouw kunnen gaan beschouwen als zijn bezit, als zijn slavin, zijn pronkpaard, in plaats van zoals zij is bedoeld: om tederheid te ontvangen en te geven. Als de mens zelf het centrum wordt van zijn leven, wordt hij van de zin van het bestaan zelf het subject, en de mensen om hem heen lijdende voorwerpen. Hij grijpt naar de macht over de aarde, hij is niet bereid terrein prijs te geven, noch macht, noch welvaart. En de dieren betalen hun prijs, vastgeketend in hun hokken, efficiënt en hygienisch; en het water en de lucht verzieken. Moeder aarde raakt over haar toeren. Zonder het geloof in de Ooievaar, of zo u wilt in die andere vogel: de duif, de vogel van de vrede, die op de hand is van de Here God, zonder het geloof in die Werkelijkheid boven en achter ons bestaan, leven wij in een omgekeerde wereld. Zonder het geloof in deze hemelse boodschappers weten we niet meer waar we vandaan komen.

En dus ook niet meer waar we heen moeten.

Het Vogeljaar en kringlooppapier

Ofschoon de Stichting Het Vogeljaar zich zo milieubewust mogelijk wil opstellen zal 'Het Vogeljaar' niet op kringlooppapier worden uitgegeven. Niet alleen omdat het de leesbaarheid en de animo daartoe verslechterd, maar ook omdat er reeds vanaf den beginne ernstige twijfels hebben bestaan over de houdbaarheid van dit papier. Uit onlangs verschenen publicaties blijkt inderdaad dat de beperkte houdbaarheid van kringlooppapier in de toekomst zou kunnen leiden tot onbruikbaarheid van archieven, dit ten nadele van de betrokken administraties en van het wetenschappelijk onderzoek. Ook de Inspecteurs der archieven van de provinciale besturen in Nederland hebben ernstige twijfels over de onbeperkte houdbaarheid van kringlooppapier. Voor de duurzaamheid van papier is het al of niet aanwezig zijn van zuren in elk geval erg belangrijk. Papier met veel zuren breekt op den duur af door scheikundige reacties.

Oók een onderzoek van TNO Delft kwam uit op de zelfde conclusie: kringlooppapier is ongeschikt voor archiefvorming.